

سِرِّ الدِّیَا وَ الحِرْمِیْنِ

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده اقتصاد

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته اقتصاد

عنوان پایان نامه / عنوان رساله

بررسی تطبیقی ابعاد نظری بانکداری در نظام اقتصاد سرمایه داری و نظام اقتصاد اسلامی

نگارش:

مصطفی خراتیان

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر فرشاد مومنی

تاریخ دفاع

تعهدنامه اصالت اثر

یخانب مصطفی خراتیان دانشجوی کارشناسی ارشد رشته اقتصاد کرایش نظری متمد می شوم: در نکارش پامان نامه ارساله تحصیلیه خود با عنوان:

«بررسی تطبیقی ابعاد نظری بانکداری در نظام اقتصاد سرمایه داری و نظام اقتصاد اسلامی»

امانت راریعت کرده ام، نظرات مطرح شده در پامان نامه ارساله متعلق به یخانب است و در تمامی مواردی که به نحوی از دیدگاه های دیگران بهره گرفته ام، منبع یا منابع حریمک را به وقت ذکر کرده ام. چنانچه پس از تسلیم این پامان نامه ارساله، برای دفاع و یا حتی پس از فراغت از تحصیل معلوم شود اصل امانت داری و حقوق معنوی پژوهشگران، صاحب نظران و استادان راریعت نگردده ام، دانشگاه می تواند موضوع را در مراجع ذیصلاح پیگیری نموده و نسبت به ابطال حقوق مترتب بر آن، اقدام لازم را انجام دهد.

نام و نام خانوادگی دانشجو

مصطفی خراتیان

امضاء و تاریخ

تقدیم بہ ہمہ آنان کہ علم بی نقص را از خدای جویند و در دین خدا.

سپاسگزاری

اکنون که به یاری خداوند سبحان و در سایه عنایات بیکرانیش کار تدوین این رساله به اتمام رسیده است، لازم می‌دانم تا از کلیه عزیزانی که مرا در انجام آن یاری نموده‌اند، تشکر و قدردانی نمایم. به خصوص از استاد گرانقدر جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان که با راهنمایی‌های ارزنده و صبر و متانت بی‌مانند خود به عنوان استاد راهنما، کمک‌های شایانی در انجام این امر داشتند، کمال تشکر و قدردانی را دارم. هم‌چنین از جناب آقای دکتر فرشاد مومنی که با پیشنهادات سازنده خود، سهم به‌سزایی در بهتر شدن این رساله داشتند، سپاس‌گزاری می‌نمایم. در پایان از جناب آقای دکتر تازی داور این رساله و جناب آقای دکتر مروی که علیرغم فرصت کم، وقت زیادی در بثمر نشستن این پایان‌نامه گذاشتند، قدردانی می‌نمایم. در هم‌چنین از جناب آقای شکور که زحمت و پیرایش را بر عهده داشتند، صمیمانه تشکر می‌نمایم.

چکیده:

عمق بحرانهای پی در پی مالی در نظام سرمایه داری که نمونه اخیر آن در سال 2007 میلادی اتفاق افتاد، همواره توجه کارشناسان اقتصادی را به مساله بانکداری معطوف نموده است. بانکداری اسلامی و بانکداری ربوی بعنوان دو رقیب، هریک دارای ویژگی های نظری خاص خود می باشند و در این پایان نامه برخی از تفاوت های نظری این دو نوع بانکداری بحث شده است. بطور خلاصه، این تفاوت های نظری در اختلاف میان دو مفهوم قرض و بهره از یک سو و مشارکت و سود از سوی دیگر نهفته است که ریشه در مسائلی نظیر تعاریف مفاهیم مانند خدا، انسان، حقوق مالکیت، پول سرمایه و سرمایه گذاری دارند. در این پایان نامه همچنین تلاش شده است تا بعلت عدم وجود داده های تجربی، با استفاده از شبیه سازی و به کمک دو مجموعه معادلات برای دو نظام اقتصادی اسلامی و سرمایه داری، آثار بانکداری ربوی و اسلامی در مقولاتی نظیر سطح قیمتها، انباشت سرمایه، اشتغال و برخی موارد دیگر مورد بررسی قرار گیرند. نتایج شبیه سازی نشان دهنده این است که در مجموع بانکداری اسلامی، در صورت تحقق واقعی، در قیاس با بانکداری ربوی عملکرد بهتری خواهد داشت.

واژگان کلیدی: بانکداری، بانکداری اسلامی، بانکداری ربوی، مشارکت، قرض

Abstract:

From the outset of financial crisis at ۲۰۰۷, the banking structure was at the focal point of economic analyses. So crucial this issue, this thesis was aimed to compare the theoretical foundations of Islamic and Capitalistic banking systems. Distinctions to be mentioned are manifold, but the most important one is the reliance of conventional banking on debt and interest and the reliance of Islamic banking on profit-loss sharing due to the forbiddenness of interest (Riba) in Islam. Also this thesis aims to simulate the functions of two economic systems of Islam and Capitalism germane to three agnets including a bank. The variables studied in this comparison are price, employmnet, investment and other things. Results show that the overall performance of Islamic banking is better.

Keywords: *Banking, Islamic banking, Capitalistic Banking, Partnership, profit, Debt and Interest.*

Allameh Tabataba'i University
Faculty of Economics

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science (M.Sc.)
In Economics

TITLE

**A THEORETICAL COMPARISON BETWEEN ISLAMIC & CAPITALISTIC
BANKING SYSTEMS**

By
Mostafa Kharatyan

Supervisor
Prof. Iraj Toutouchian

Adviser
Dr. Farshad Momeni

Date

September ۲۰۱۵

۱ فصل اول: کلیات پژوهش.....

۵ تبیین موضوع

۵ پیشینه نظری و تجربی موضوع

۸ اهمیت و ضرورت موضوع

۹ پرسش‌های پژوهش

۹ هدف‌های تحقیق

۱۰ جنبه جدید بودن و نوآوری پژوهش

۱۱ فصل دوم: ادبیات موضوع و مبانی نظری

۱۱ ۲.۱ مفاهیم و مبانی نظری کلی و مشترک

۱۱ ۲.۱.۱ چستی نظام، ساختار و عملکرد

۱۳ ۲.۱.۲ چستی نظام اقتصادی و نهادها

۱۴ ۲.۱.۳ نهادها و حقوق مالکیت

۱۵ ۲.۱.۴ چستی بانکداری

۱۶ ۲.۲ مبانی نظری بانکداری در اقتصاد سرمایه داری

۱۶ ۲.۲.۱ چستی و ماهیت نظام اقتصاد سرمایه داری

۱۷ ۲.۲.۲ ساختار بانکداری و عملکرد بانک در نظام اقتصاد سرمایه داری

۲۰ ۲.۲.۲.۱ پایداری ساختار بانکداری ربوی

۲۳ ۲.۳ مبانی نظری بانکداری در نظام اقتصاد اسلامی

۲۳ ۲.۳.۱ چستی و ماهیت نظام اقتصاد اسلامی

۲۵ ۲.۳.۲ ساختار بانکداری و عملکرد بانک در نظام اقتصاد اسلامی

۲۸ ۲.۳.۲.۱ پایداری ساختار بانکداری اسلامی

۲۹ ۲.۴ نتیجه گیری

۳۱ فصل سوم: روش پژوهش

۳۱ ۳.۱ چستی مطالعات تطبیقی یا میان‌موردی

۳۲ ۳.۲ عوامل اقتصادی

۳۳ ۳.۳ چگونگی استخراج داده‌ها

۳۴.....	۳.۴ معرفی متغیرها و مجموعه فرض دوم نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری
۳۹.....	۳.۵ مدل اقتصاد کلان در نظام سرمایه داری
۳۶.....	۳.۵.۱ معادلات کارکرد یک مدل کلان اقتصاد سرمایه داری
۴۱.....	۳.۶ مدل اقتصاد کلان در نظام اسلامی
۴۱.....	۳.۶.۱ معادلات کارکرد یک مدل کلان اقتصاد اسلامی
۴۵.....	۳.۷ پرسش های قابل پاسخگویی در محاسبات
۴۷.....	فصل چهارم: نتایج شبیه سازی
۴۷.....	۴.۱ مقایسه تطبیقی اقتصاد اسلامی و اقتصاد سرمایه داری
۴۷.....	۴.۱.۱ بیکاری، حجم سرمایه انباشت شده و تولید
۵۲.....	۴.۱.۲ مقایسه قیمت فروش
۵۴.....	۴.۱.۳ درآمد سپرده گذاران و درآمد و بدهی بانک
۶۳.....	۴.۱.۴ عرضه پول
۶۵.....	۴.۲ نتیجه گیری
۶۷.....	فصل پنجم: جمع بندی، خلاصه، نتیجه گیری و پیشنهادات
۶۷.....	۵.۱ خلاصه نتایج تحقیق
۷۱.....	۵.۲ محدودیت ها
۷۱.....	۵.۳ پیشنهادها

فهرست جداول

- جدول ۱-۲: خلاصه نتایج مقایسه نظری مبانی نظری بانکداری در اقتصاد سرمایه داری و اسلامی ۳۰
- جدول ۱-۳: متغیرهای مدل ۳۴
- جدول ۲-۳: جدول فروض دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری ۳۵
- جدول ۳-۳: مقایسه مهمترین فرمول های اختلافی در دو نظام سرمایه داری و اسلامی ۴۶
- جدول ۱-۴: خلاصه نتایج شبیه سازی دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری ۶۶

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۴: مقایسه حجم سرمایه انباشته در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۴۸
- نمودار ۲-۴: اشتغال در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۵۰
- نمودار ۳-۴: تواید در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۵۱
- نمودار ۴-۴: قیمت کالا در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۵۳
- نمودار ۵-۴: درآمد حقیقی سپرده گذاران در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۵۶
- نمودار ۶-۴: نسبت درآمد سپرده گذاران به درآمد ملی در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۵۷
- نمودار ۷-۴: درآمد حقیقی بانک در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۶۰
- نمودار ۸-۴: نسبت درآمد بانک به درآمد ملی در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۶۲
- نمودار ۹-۴: عرضه پول در دو نظام اقتصاد اسلامی و سرمایه داری..... ۶۴

فصل اول

کلیات پژوهش

مشخصات دانشجو

نام و نام خانوادگی: مصطفی خراتیان	رشته تحصیلی: اقتصاد	گرایش: علوم اقتصادی
شماره دانشجویی: 9112536109	دانشکده: اقتصاد	مقطع: کارشناسی ارشد

مشخصات اساتید راهنما و مشاور

سمت	نام و نام خانوادگی	تخصص اصلی	تخصص فرعی	مرتبه دانشگاهی	محل خدمت	تعداد پایان نامه های در دست راهنمایی
راهنما	جناب آقای دکتر ایرج توتونچیان	اقتصاد خرد- اقتصاد بدون بهره	اقتصاد نیروی انسانی - اقتصاد سنجی	استاد	دانشگاه الزهرا(س)	
مشاور	جناب آقای دکتر فرشاد مومنی	اقتصاد توسعه- اقتصاد نهاد گرایی اقتصاد ایران	اقتصاد دانایی	استاد یار	دانشگاه علامه طباطبایی	

منبع انتخاب موضوع

☐ اولویت های پژوهشی دانشگاه	☐ اولویت های برنامه پنجم توسعه	☐ اولویت های گروه های آموزشی
☒ اولویت های مرتبط با سند چشم انداز	☐ اولویت های مرتبط با ردورتهای کلی نظام جمهوری اسلامی ایران	☐ اولویت های نقشه جامع علمی کشور ج.ا.ا.
☐ اولویت های سازمان ها و مؤسسات آموزشی، پژوهشی و اجرایی کشور	☒ اولویت های ابلاغ شده از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	

اطلاعات مربوط به پایان نامه

الف - عنوان پایان نامه

بررسی تطبیقی ابعاد نظری بانکداری در نظام اقتصاد سرمایه داری و نظام اقتصاد اسلامی	1- فارسی :
A THEORETICAL COMPARISON BETWEEN ISLAMIC & CAPITALISTIC BANKING SYSTEMS	2- انگلیسی :

ب - واژگان کلیدی

بانکداری، بانکداری ربوی، بانکداری اسلامی، پول، بهره، سود	1- فارسی :
Banking ,Interest-based banking, Islamic banking, Money, interest, profit	2- انگلیسی :

ج- تعریف عملیاتی واژگان کلیدی

بانکداری: اصولاً نوعی واسطه‌گری پولی معرفی شده است که با تجمیع سپرده‌ها و تحت شرایط خاص نیاز متقاضیان را بر طرف می‌نماید. بر حسب اینکه این شرایط کدامند و نیز با توجه به اهداف، ابزار، نوع نگاه نسبت به مساله پول و وظایف آن، بانکداری اسلامی و بانکداری سرمایه‌داری (ربوی) کاملاً از یکدیگر تفکیک شده و در نتیجه دارای عملکرد متفاوتی می‌باشند.

بانکداری اسلامی: نوعی از بانکداری است که بدون استفاده از وام و عملیات ربوی به تامین مالی و نیاز متقاضیان مبادرت ورزیده و نیازهای بخش‌های مختلف جامعه (اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی) را که بلاواسطه مرتبط با بخش حقیقی اقتصاد است، رفع می‌نماید. در این نوع بانکداری بانک بر اساس عقود اسلامی و بعنوان وکیل سپرده‌گذاران با متقاضیان قرارداد تامین مالی تنظیم کرده و ایفای نقش می‌نماید. به عبارت دیگر بانک اسلامی به عنوان یک شخصیت حقوقی و براساس وظایفی که برای آن تعریف می‌شود، در ماهیت حقوقی پول تاثیر می‌گذارد و قابلیت آنرا از سرمایه بالقوه بودن ارتقا بخشیده و به فعلیت در می‌آورد.

بانکداری ربوی: نوعی واسطه‌گری است که در بیشتر نقاط جهان به آن عمل می‌شود و در آن بانک بعنوان واسطه وجوه، اقدام به دریافت وام ربوی از سپرده‌گذاران نموده و آن را به صورت وام و با بهره بیشتر در اختیار متقاضیان وام قرار می‌دهد و از طریق خلق پول کسب درآمد می‌کند. در این نوع بانکداری، بانک به حکم وظیفه‌ای که برای آن تعریف می‌شود، هیچگونه تغییری در ماهیت حقوقی پول بوجود نمی‌آورد.

بهره (ربا): در اینجا منظور فقط ربای پولی است و آن عبارت است از بهای دریافت وام که از سوی وام‌دهنده به قرض‌گیرنده تحمیل می‌شود و مقدار آن مثبت می‌باشد و در اسلام حرام است. بهره (ربای) پولی دارای شرایط زیر می‌باشد: 1- پول به صورت قرض از طرف قرض‌دهنده به قرض‌گیرنده داده شود. 2- در وام (ربوی) تملیک قرض از قرض‌دهنده به قرض‌گیرنده باشد یعنی قرض‌دهنده هیچگونه حقی در نحوه استفاده از آن و نتیجه حاصل از بکارگیری آن نداشته باشد. 3- فاصله زمانی بین قرض دادن و بازپرداخت وجود داشته باشد. 4- مبلغ بازپرداخت وام بیش از اصل وام باشد. 5- پرداخت مابه‌التفاوت اصل وام و اصل و فرع آن توسط وام‌گیرنده الزام آور و قانونی باشد.

عدم تحقق یک یا چند شرط فوق وام را از صورت قرض ربوی خارج می کند. تحقق این ما به التفاوت بدون توجه به ریسک می باشد. بعبارت دیگر، ریسک وام ربوی از نظر وام دهنده صفر است چرا که باز پرداخت آن غالباً از طریق اخذ وثیقه که ارزش آن بیش از اصل و فرع وام می باشد تضمین می گردد. این مابه التفاوت در ادبیات اقتصادی به ارزش زمانی پول تعبیر می شود. ارزش زمانی پول با ارزش پولی زمان که در اسلام حلال است متفاوت می باشد. در نظام سرمایه داری پول کالایی تلقی شده است که قیمت آن همان بهره یا ربا است.

پول: وسیله ای است برای تسهیل مبادلات که در اقتصاد سرمایه داری با مفهوم بهره پیوند خورده و قابلیت سفته بازی با آن وجود دارد. این قابلیت موجب استفاده از پول در منظوره‌های دیگری نظیر وام ربوی و سفته بازی می گردد که با شریعت اسلام در تضاد است. این در حالی است که در اسلام نه تنها رابطه ای میان پول و بهره نباید وجود داشته باشد، بلکه تنها وسیله ای برای مبادله تلقی می گردد و نقش سازنده خود را در تبدیل به سرمایه بالفعل ایفا می نماید.

سود: بیانگر تفاوت میان درآمدها و هزینه های یک فعالیت اقتصادی می باشد که ممکن است مقدار آن مثبت یا منفی باشد. هر گاه فعالیت اقتصادی مورد تایید اسلام باشد سود حاصل از آن نیز حلال است. این پدیده غالباً همراه با قبول ریسک می باشد. در نظام اقتصاد اسلامی ارزش پولی زمان ممکن الوقوع می باشد مانند تفاوت قیمت فعلی یک کالا با قیمت آتی آن در فروش اقساطی که در آن افزایش قیمت آتی نسبت به قیمت فعلی کالا همان ارزش پولی زمان است. به عبارت دیگر در اسلام زمان دارای ارزش (پولی) است.

نوع تحقیق

بنیادی نظری X کاربردی x توسعه‌ای

تبیین موضوع

تحریم ربا در اسلام و همچنین نیاز اقتصادی جامعه به اجرای بانکداری اسلامی با توجه به دغدغه اجرای شریعت اسلام در کشورهای اسلامی، یک بررسی تطبیقی در مهمترین مفاهیم نظری بانکداری اسلامی و سرمایه داری را از دو جهت ضروری می سازد. نخست جلوگیری از تکرار مغالطات نظری بانکداری ربوی و عدم تقلید ناشیانه از آنها و دوم ارائه الگوی علمی-دینی بانکداری اسلامی در ساحت نظر و عمل بمنظور پیش گیری از ایجاد بحران های اقتصادی. بعبارت دیگر، تازمانی که درک روشنی از کاستی ها، مشکلات نظری و نیز عواقب بانکداری ربوی نداشته باشیم، امکان وقوع مشکلات نظام سرمایه داری در یک کشور اسلامی پا برجاست و رسیدن به عدالت اجتماعی که بعنوان مهمترین غایت اقتصاد اسلامی مطرح می باشد، می تواند با چالش های جدی روبرو گردد. علیرغم تلاش های انجام شده در بانکداری اسلامی، همچنان نقش تطبیقی این نوع بانکداری و بانکداری ربوی خصوصاً در قالب مدلسازی چندان پر رنگ نیست. بدین ترتیب در این پایان نامه، برخی موارد اختلافی در مبانی نظری دو نوع بانکداری اسلامی و سرمایه داری را که در موضوعاتی نظیر پول و بانکداری متجلی است، بیان خواهیم نمود. در نهایت نیز به پاسخ به این مساله خواهیم پرداخت که تفاوت های نظری موجود در این دو اقتصاد چه تفاوت هایی در عملکرد آنها ایجاد خواهند کرد که در چارچوب محاسبات ریاضی بدان پاسخ داده خواهد شد.

پیشینه نظری و تجربی موضوع

بر اساس یافته های سنجیده شده و متعدد، بهره عامل بیکاری (اکستین، ستی و ویس، 2014)، افزایش قیمت کالاها (کافمن و لین، 2012)، و نیز ناپایداری بازارهای مالی (میرآخور، به نقل از راگاف و راینهارت، 2009، ص 40) می باشد و این مساله ای است که نیاز به یک نظام بانکداری جایگزین را با ضرورت بیشتری هموار می سازد. به نظر می رسد که بتوان بانکداری اسلامی را بتوان به عنوان یک جایگزین مطلوب معرفی نمود. این بانکداری که بر اساس آیه مربوط به تحریم ربا شکل گرفته است نه تنها عملیات بانکداری را به سوی دیگری سوق می دهد بلکه با بینش اسلامی از هر گونه عملیاتی که در بطن خود ربا را می پروراند، مانند سفته بازی، نیز جلوگیری میکند. بانکداری اسلامی به عنوان یک نهاد، قدمتی نزدیک 70 سال دارد. اولین تلاش برای ایجاد یک بانک غیر ربوی در مالزی و در نیمه 1945 بود که با شکست مواجه شد. تلاش دوم نیز در دهه 25 میلادی در پاکستان رخ داد اما ادامه نیافت. اولین و موفق ترین تجربه بانکداری اسلامی در 1963 در مصر و با تاسیس بانک پس انداز میت غمر رخ داد. این بانک به خوبی توانست نشان دهد که

جایگزین های مناسب و منطبق با شریعت اسلام برای بانکداری سنتی وجود دارد. از آن به بعد نیز بانکداری اسلامی با قدرت هرچه بیشتر به حرکت خود ادامه داده و ثبات و توانایی خود را از بعد نظری به اثبات رسانیده است.

نظر به هدف متفاوت بانک در نظام اسلامی، بانک اسلامی اقدام به جمع آوری سپرده ها نموده و آنها را نه بر اساس قرض، که بر اساس پاره ای از عقود در اختیار متقاضیان قرار می دهد. در بانکداری اسلامی، عقود متعددی وجود دارند که برای نیازهای مختلف تدوین شده اند مهمترین این عقود عبارتند از:

1- فروش اقساطی

2- قرض الحسنه

3- اجاره به شرط تملیک

4- مضاربه

5- مشارکت

این عقود در بانکداری اسلامی بر اساس نیازهای بخش واقعی اقتصاد یا آنچه که با آن مرتبط است به اشخاص حقیقی و یا حقوقی ارائه می شود. لذا بانک اسلامی در نیل به این هدف ساختار متمایزی نسبت به بانک سرمایه داری دارا می باشد. برخی از اجزای این ساختار عبارتند از:

1- کمیته شریعت

2- بخش متخصصان عقود

3- بخش ارزیابی پروژه

4- بخش رصد و نظارت دقیق پروژه ها

5- کمیته پژوهش در امر بازار

6- بخش نظارت بر شفافیت در گزارش ها.

7- کمیته رفع معضلات احتمالی در اجرای عقود

در حقیقت، در بانکداری اسلامی، بعلت اهمیت ویژه مساله عدالت که غایت هدف اقتصاد اسلامی می باشد و اصولاً معیار دین محسوب می شود، ساختار فوق نقش ویژه ای در شفاف شدن اطلاعات در فعالیت های اقتصادی ایفا می کند و دیگر بهره (ربا) و وثیقه، عاملی برای عدم نظارت بر مصارف سپرده ها و نیز ایجاد مخاطره اخلاقی، مانند آنچه که در بانکداری ربوی بعلت اطلاعات نامتقارن (میشکین، 1991) رخ می دهد،

نیست. قابل ذکر است که عدالت فرآیندی است مستمر و در هر لحظه به سوی آن گام بر میداریم. به دلیل آنکه مفهوم بشر از عدالت (مانند سایر مفاهیم دیگر بشری) ناقص است آنرا میتوان در سلسله علل احکام اسلامی جستجو کرد. و ما در این پایان نامه عنداللزوم سعی در بکارگیری برخی از آنها داریم.

علاوه بر تفاوت در پیشینه و ساختار که در بالا بطور خلاصه بیان شد، یک تفاوت مهم دیگر اقتصاد سرمایه داری و اقتصاد اسلامی نوع نگاه به انسان است که در طراحی بانکداری اسلامی از نظر نوع عقد، انضباط و عدم انحراف از شریعت اسلامی موثر هستند. در اقتصاد سرمایه داری، تصور اشتباه در این است که اگر هر فرد (نفع) مطلوبیت خود را به عنوان غایت هدف خود حداکثر نماید تمام جامعه نیز به حداکثر (منفعت) مطلوبیت دست خواهد یافت. در حقیقت در اقتصاد سرمایه داری، رابطه متقابل بین اشخاص با یکدیگر بریده شده، جامعه جمعی ساده انگارانه از اشخاص تلقی می شود. بدین جهت است که مفهوم رقابت نا سالم آنهم از طریق دست اندازی به ثروت دیگران شکل می گیرد..

این در حالی است که در اقتصاد اسلامی، افراد نسبت بیکدیگر بی تفاوت نبوده و مطلوبیت اشخاص با هم رابطه متقابل داشته و در امتداد عمودی کسب رضایت خالق هستی می باشد. بدین ترتیب رفتار اشخاص دارای پیامدهای خارجی بر روی سایرین است. این مساله که پیامدهای خارجی در حوزه ای قرار گیرند که آثار مربوطه همیشه مثبت باشند، توسط قوانین الهی تنظیم می گردد. خداوندی که علاوه بر نقش خالقیت، نقش ربوبیت هم در هر لحظه از زمان ایفا دارد و با ارائه شریعت در قالب های متعدد، رقابت و نا دیده گرفتن یکدیگر و حذف سایرین را به آنچه قرآن تعاون می خواند، تغییر می دهد.

از دیگر تفاوت های نظری بانکداری در اقتصاد اسلامی و اقتصاد سرمایه داری، چیستی پول است. اطلاق بهره به عنوان قیمت پول، آن را مصنوعاً در طیف کالاهای خصوصی قرار می دهد و با این حال مشاهده می شود که تولید و مدیریت آن بطور انحصاری و با هزینه نهایی صفر توسط بانک مرکزی بوده و این تولید در ردیف بدهی های بانک مرکزی در ترازنامه آن قرار می گیرد. (توتونچیان، 1379). این وضعیت دست بانکهای مرکزی ربوی را در تغییر نرخ بهره و نیز میزان عرضه پول بدون توجه به اینکه جامعه قدرت جذب آنرا دارد باز می گذارد.

در باب مساله سرمایه گذاری در بانکداری ربوی، نقش بهره بیش از حد پررنگ گشته است. چرا که عواملی نظیر وجوه داخلی بنگاه نیز نقش برجسته ای را ایفا می کنند. (شارپ و سوارز، 2013). باب تحریم ربا در